

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยนี้ ได้นำเอาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กและทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับคำซ้ำจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มาเป็นกรอบความคิดในการวิจัย ซึ่งแบ่งเป็นหัวข้อดังนี้คือ ความหมายของการแปล กระบวนการแปล การแปลวรรณกรรม การแปลวรรณกรรมสำหรับเด็ก คำซ้ำกับการแปล ความหมายและลักษณะของคำซ้ำ ประเภทของคำซ้ำ และลักษณะการสื่อความหมายของคำซ้ำ

ความหมายของการแปล

ความหมายของการแปลจะช่วยเป็นสิ่งที่กำหนดกรอบความคิดในการวิเคราะห์งานแปลด้วยเหตุนี้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการแปลจึงเป็นสิ่งสำคัญ การแปลได้รับการนิยามและอธิบายไว้แตกต่างกันบ้างและคล้ายคลึงกันบ้างดังนี้

ลาร์สัน (Larson, 1984) ได้ให้ความหมายของการแปลเอาไว้ว่า การแปลประกอบไปด้วยการถ่ายทอดความหมายในภาษาที่หนึ่งไปอยู่ในอีกภาษาหนึ่ง ภาษาที่หนึ่งคือภาษาต้นฉบับ (source language) ส่วนภาษาที่สองคือภาษาเป้าหมาย (target language หรือ receptor language) การถ่ายทอดนี้เริ่มต้นด้วยการเปลี่ยนรูปจากภาษาหนึ่งให้อยู่ในรูปของอีกภาษาหนึ่งโดยคำนึงถึงความหมายเป็นสำคัญ รูปที่กล่าวถึงนี้หมายถึง คำ วลี อนุประโยค ประโยค และย่อหน้าต่าง ๆ

ส่วน ลูเธอร์ (Luther, pp. 1483-1546, อ้างถึงใน สิทธิ พินิจกุล, 2542, หน้า 12) นักปราชญ์ชาวเยอรมัน กล่าวว่า การแปล คือการถ่ายทอดสัญญาณของต้นฉบับออกมาให้ได้ และให้สามัญชนสามารถเข้าถึงได้

เมื่อพิจารณาจากคำกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การแปลมิใช่แค่เพียงการที่ผู้แปล ทำหน้าที่แปลรหัสเท่านั้น แต่จะต้องทำให้ภาษาในฉบับแปลมีจิตวิญญาณเหมือนกับ ภาษาต้นฉบับ ซึ่งจะสามารถทำให้ผู้ที่อ่านงานแปลนั้นมีความรู้สึกทัดเทียมกับผู้ที่อ่านต้นฉบับ เพราะฉะนั้นในการแปล โดยเฉพาะทางด้านวรรณกรรม ผู้แปลจะต้องพยายามที่จะถ่ายทอดวิญญาณ จินตนาการต่าง ๆ ในงานที่ตนแปลออกมาให้ได้ใกล้เคียงกับของเดิมมากที่สุด ซึ่งลักษณะการแปลตามแนวทางนี้นั้นจะ

ยึดหลักความซื่อตรงต่อต้นฉบับ

เชวง จันทะเรตต์ (2528, หน้า 1) ได้กล่าวถึง การแปลว่า “การแปลเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ต้องอาศัยความรู้ ทักษะ ความชัดเจน ความชำนาญในการเลือกใช้คำให้เหมาะสมถูกต้องตามหลักของภาษา วัฒนธรรม กาลเทศะ ต้องใช้ทั้งจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์เข้าไปผสมผสานกัน” ซึ่งสอดคล้องกับคำจำกัดความที่ ฟินเลย์ (Finley, 1971, อ้างถึงใน หอมหวล ชื่นจิตร, 2527, หน้า 9) ได้กล่าวเอาไว้ว่า

การแปลเป็นทั้งงานช่างและงานศิลปะ กล่าวคือการแปลเป็นเรื่องที่ต้องใช้ความสามารถที่จะถ่ายทอดภาษาได้อย่างถูกต้อง กะทัดรัด รวมทั้งการเพิ่มสีสัน สอดใส่เสรีภาพ จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์เข้าไปด้วยส่วนหนึ่ง ความรู้ทางด้านภาษาล้วน ๆ ที่ผู้แปลพึงมีเสมือนหนึ่งช่างหัตถกรรมนั้นอาจเรียนรู้ได้ หรือสอนกันได้ในขอบเขตหนึ่ง แต่ความคิดสร้างสรรค์ที่จะประดิษฐ์งานนั้น ไม่อาจจะสอนกันได้ในขอบเขตที่ทัดเทียมกัน ถึงแม้ว่าอาจจะเตรียมแนะนำ และพัฒนากันได้บ้างก็ตาม

นอกจากนี้ ทิตเลอร์ (Tyler, 1978, อ้างถึงใน ปรียา อุรรัตน์, 2531, หน้า 1) ยังได้ให้คำจำกัดความของการแปลไว้ว่า การแปลที่ดีคือ การถ่ายทอดคุณค่าของงานในภาษาต้นฉบับออกมาเป็นอีกภาษาหนึ่งอย่างสมบูรณ์ โดยเป็นที่เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง และถ่ายทอดความรู้สึกได้อย่างลึกซึ้ง ทำให้ผู้อ่านงานแปลนั้นมีความเข้าใจและความรู้สึกทัดเทียมกับเจ้าของภาษาที่ได้อ่านข้อความเดียวกันนั้นในภาษาต้นฉบับ

แคทฟอร์ด (Catford, 1980, p. 1) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า การแปลเป็นกระบวนการที่กระทำต่อภาษา กล่าวคือ เป็นกระบวนการที่ใช้ภาษาหนึ่งไปแทนที่อีกภาษาหนึ่ง

สิทธิ พินิจกุล (2542, หน้า 13) กล่าวว่า การแปลในปัจจุบัน คือ การถ่ายทอดข้อความจากภาษาหนึ่ง ไปอีกภาษาหนึ่งโดยรักษารูปแบบ คุณค่า และความหมายในข้อความเดิมไว้อย่างครบถ้วน รวมทั้งความหมายแฝงซึ่งได้แก่ความหมายทางวัฒนธรรม ปรัชญา ความคิด ความรู้สึก และความเชื่อต่าง ๆ ในสังคมนั้น ๆ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การแปลนั้นนอกจากผู้แปลจะมีความรู้ความสามารถทางภาษาแล้วยังจะต้องมีศิลปะทางด้านงานแปลเพื่อรักษาลีลา คุณค่าในภาษาเดิมเอาไว้ให้ได้อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานแปลประเภทบันเทิงคดีที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการอย่างมาก อย่างเช่น การแปลงานวรรณกรรมสำหรับเด็ก ซึ่งผู้แปลต้องเลือกเฟ้นคำที่ให้ธรรมชาติเหมือนกับบทดั้งเดิมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อความของคำพูดได้อย่างแจ่มแจ้งและได้อารมณ์ความรู้สึกได้อย่างลึกซึ้งเหมือนกับเจ้าของภาษาที่ได้จากบทต้นฉบับ

ไรส์ (Reiss, 1995, p. 53, อ้างถึงใน วรรณา แสงอร่ามเรือง, 2542, หน้า 9) ได้กล่าวไว้ว่า การแปลเป็นกระบวนการตัดสินใจ เมื่อผู้แปลเข้าใจในสารหรือตัวบทแล้ว จะต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจ 2 ขั้นตอน คือ

1. การตัดสินใจหลัก การตัดสินใจหลักของผู้แปลในการแปลมักจะได้รับอิทธิพลจากผู้ว่าจ้างแปล การตัดสินใจหลักของผู้แปล ได้แก่

1.1 แปลงานที่ตนเข้าใจทั้งหมดหรือ แปลโดยมีเจตนาเน้นเฉพาะบางสิ่ง หรือจะใช้ตัวบทต้นฉบับเป็นเพียงข้อมูลเบื้องต้นในการสร้างตัวบทใหม่

1.2 แปลแบบปฐมภูมิหรือทุติยภูมิ

การแปลปฐมภูมิหรือการแปลแบบสื่อสาร คือการแปลต้นฉบับเพื่อให้ผู้อ่านภาษาแปลเข้าใจได้โดยถือว่าผู้อ่านในภาษาแปล ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมหรือประวัติศาสตร์ในภาษาต้นฉบับ ผู้แปลจึงเสริมข้อมูลเหล่านี้เข้าไปในงานแปล

การแปลแบบทุติยภูมิหรือการแปลเชิงวิชาการ เป็นการสื่อสารตามที่ผู้แต่งต้นฉบับต้องการสื่อให้ผู้อ่านในภาษาเดียวกันเข้าใจ ผู้แปลจะถือว่าผู้อ่านงานแปลต้องไปหาความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเอง

2. การตัดสินใจย่อย เป็นรายละเอียดปลีกย่อย เช่น ประโยค หรือคำศัพท์ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ดีที่สุด

เมื่อพิจารณาตามแนวคิดของไรส์จะเห็นว่ากระบวนการตัดสินใจเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างมากในการแปลวรรณกรรมสำหรับเด็ก งานแปลหรือตัวบทจะต้องพยายามให้มีความหมายใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด โดยเฉพาะการแปลหนังสือสำหรับเด็กซึ่งมีทั้งบทบรรยายและบทสนทนายังต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ เพราะมักจะมีการใช้สำนวน ภาษาแบบที่เด็ก ๆ ใช้กัน มีการสะคำและใช้คำศัพท์เฉพาะตามเนื้อเรื่อง ผู้แปลต้องใช้ภาษาให้ถูกต้องตามรูปแบบ เหมาะสมกับบทบาทของตัวละคร สอดคล้องกับลักษณะของเนื้อเรื่อง รู้จักเลือกสรรถ้อยคำหรือหาวิธีการสร้างคำขึ้นมาเพื่อแต่งเติมสีสันให้กับงานแปล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กซึ่งมีบทบรรยายยาว ๆ อ่านแล้วน่าเบื่อ ยังต้องหาวิธีที่จะทำให้งานแปลน่าอ่านน่าติดตาม ในขณะเดียวกันก็ให้ความรู้สึกและอารมณ์ตามเนื้อเรื่องในต้นฉบับด้วย ฉะนั้นผู้แปลควรระมัดระวังในการตัดสินใจว่าจะแปลงานออกมาในลักษณะใด

กล่าวโดยสรุปก็คือ การแปลนั้นเป็นกระบวนการที่กระทำต่อภาษาเพื่อถ่ายทอดข้อความจากภาษาหนึ่งไปอีกลanguageหนึ่ง ซึ่งในขณะเดียวกันต้องพยายามรักษารูปแบบ คุณค่า อรรถรส สีสัน และความหมายต่าง ๆ ทุกแง่มุมในข้อความเดิมเอาไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแปลหนังสือสำหรับเด็ก

เด็กซึ่งเป็นลักษณะการใช้ภาษาแบบจินตนาการสูง บางอย่างไม่มีในชีวิตจริง เป็นสิ่งที่สมมุติขึ้นมา ซึ่งผู้แปลจะต้องนำมาพิจารณาให้ละเอียดรอบคอบก่อนจะทำการตัดสินใจในการแปลอีกด้วย

กระบวนการแปล

ในการแปลนั้นผู้แปลต้องศึกษาและเข้าใจถึงกระบวนการในการแปล ซึ่งมีผู้รู้หลายท่าน ต่างก็เสนอแนวทางเอาไว้มีทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกัน และในที่นี้ขอกล่าวถึงกระบวนการแปล ซึ่ง ดวงตา สุพล (2531, หน้า 29) ได้สรุปเอาไว้ดังนี้

1. ลำดับขั้นตอนทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยานั้นเกิดขึ้นในสมองของผู้แปลแบ่งเป็น

1.1 กระบวนการที่เกิดขึ้นจนเป็นความเคยชิน (habitualized) จากประสบการณ์คือสิ่งที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติในเวลาแปล

1.2 กระบวนการที่เป็นลักษณะกึ่งเคยชิน (semi-habitualized) ซึ่งมักจะเกิดขึ้นเสมอในการแปลระดับ บทย่อย (text segment) คือการแปล โดยมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านคำศัพท์ไปบ้างเล็กน้อย

1.3 กระบวนการที่ไม่ใช่ลักษณะเคยชิน (non-habitualized) คือการคิดสร้างคำหรือข้อความขึ้นมาใหม่ในการแปลเมื่อไม่สามารถหาคำเทียบเคียงระหว่างภาษาต้นฉบับและภาษาแปลมาใช้ได้

2. ลำดับขั้นตอนทางภาษาศาสตร์ คือสิ่งที่เกิดขึ้นในขณะแปล ได้แก่

2.1 การแทนที่ (substitution) คือการแปลโดยใช้การเทียบเคียงระหว่างภาษาต้นฉบับและภาษาแปลได้เลย ทั้งระดับ หน่วยแปล (translation unit) และ บทย่อย (text segment) จึงไม่มีการเปลี่ยนรูปคำหรือรูปประโยค น้ำหนักของรูปประโยคก็ยังคงเดิม

2.2 การเปลี่ยนที่ (transposition) คือการแปลที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านรูปประโยคหรือในด้านความสัมพันธ์ระหว่างถ้อยคำในประโยค เช่น ย้ายที่คำในประโยคเดียวกัน ซึ่งถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทางวากยสัมพันธ์ (syntactic change)

2.3 การเปลี่ยนคำ (modulation) คือการเปลี่ยนแปลงด้านรูปคำหรือคำศัพท์ (lexical change) ส่วนใหญ่เกิดขึ้นเวลาแปลสำนวน (idiom) เพราะหาคำเทียบเคียงได้ยาก และผู้แปลต้องมีความรู้มากพอทั้งสองภาษาจึงจะแปลได้ถูกต้องและไพเราะสละสลวย

นอกจากนี้ สัทธา พินิจกุล (2542, หน้า 31-32) ได้แนะแนวทางการกระทำงานแปลที่มีคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

1. การวิเคราะห์ต้นฉบับ ในขั้นตอนนี้ผู้แปลจะอ่านผ่าน ๆ อย่างรวดเร็วเพื่อให้รู้ถึงลักษณะของต้นฉบับ เนื้อหา จุดมุ่งหมาย และกลุ่มผู้อ่าน ซึ่งจะช่วยให้ผู้แปลเลือกใช้ภาษาได้เหมาะสม

2. การอ่านเพื่อความเข้าใจ การอ่านครั้งนี้จะอ่านอย่างละเอียดเพื่อทำความเข้าใจเนื้อหา ภาษา ความคิดต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ เพื่อความรู้ที่ดีในภาษาต้นฉบับ นั่นคือ รู้ทั้งคำ สำนวน ประโยค โครงสร้าง ความหมายตรง ความหมายอ้อม ความหมายแฝง ความหมายซ่อน วัฒนธรรมการใช้ภาษาของเจ้าของภาษาต้นฉบับ และความรู้รอบตัวในเรื่องราวของต้นฉบับ

3. การผลจากภาษาต้นฉบับ คือการอ่านความซ้ำ ๆ จนเข้าใจถึงองแทเห็นภาพในความคิดอย่างชัดเจน ไม่ติดอยู่กับคำในภาษาต้นฉบับ ภาพความจริงในความคิดที่ชัดเจน จะสามารถผลักดันให้ผู้แปลพบถ้อยคำในภาษาแปลได้อย่างเป็นธรรมชาติ

4. การเขียนบทแปล พยายามเขียนบทแปลภาษาไทยด้วยภาษาไทยที่เป็นธรรมชาติตรงตามที่ใช้กันจริง ๆ ในสังคมไทย ระวังอย่าให้ภาษาไทยของผู้แปลมีความบกพร่องหรือมีความเข้าใจผิด และสิ่งที่สำคัญคือต้องคำนึงถึงความหมายของคำที่ไม่เท่ากันและวัฒนธรรมภาษาที่ต่างกันด้วย

กระบวนการในการแปลที่เกิดขึ้นในการกระทำการแปลนั้นมีทั้งลำดับขั้นตอนทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยาและลำดับขั้นตอนทางภาษาศาสตร์เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและโดยอัตโนมัติในขณะที่กำลังทำการแปล การคิดสร้างคำเพื่อนำมาใช้ในการแปลอย่างเช่น การนำคำซ้ำมาใช้ ในงานแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กก็อยู่ในลำดับขั้นตอนทางภาษาศาสตร์ และในขณะเดียวกันเพื่อให้งานแปลออกมาได้อรรรถ เป็นธรรมชาติและถูกต้องตามต้นฉบับผู้แปลต้องพยายามดำเนินการตามขั้นตอนการปฏิบัติในการกระทำการแปลให้มีคุณภาพทั้งสี่ขั้นตอนที่กล่าวมาข้างต้นด้วย

การแปลวรรณกรรม

การแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กนั้นจัดว่าเป็นงานแปลทางด้านวรรณกรรมประเภทหนึ่ง ดังนั้นในการศึกษาการแปลวรรณกรรมสำหรับเด็ก จึงมีความเกี่ยวข้องกับหลักและวิธีการแปลงานวรรณกรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะงานวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ นั้นจะมีลักษณะร่วมกันอยู่หลายประการ ซึ่งจิระพรชัย บุญเกียรติ, นพพร ประชากุล, สดชื่น ชัยประสาน, และวัลยา เรืองสุนทร (2540, หน้า 93) ได้กล่าวถึงงานวรรณกรรมว่าเป็นงานเขียนประเภทบันเทิงคดีที่แต่งขึ้นด้วยความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ มีการสอดแทรกประสบการณ์ชีวิต โลกทัศน์ สัจจะเชิงจริยธรรมที่เป็นสากลไม่จำกัดด้วยเวลาตลอดจนคุณค่าทางสุนทรีย์ะ การอ่านวรรณกรรมเป็นประสบการณ์ที่มีส่วนเสริมสร้างอารมณ์มากกว่าสติปัญญา เนื่องจากวรรณกรรมก่อให้เกิดความรื่นเริงบันเทิงใจและความสะเทือนใจอย่างลึกซึ้ง

งานแปลประเภทวรรณกรรมแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ (ปัญญา บริสุทธิ์, 2537, หน้า 9) ดังนี้คือ

1. งานแปลวรรณกรรมประเภทความเรียงหรือบางที่เรียกว่า ร้อยแก้ว หมายถึง งานวรรณกรรมที่ไม่มีการบังคับทางฉันทลักษณ์ แต่จะเป็นลักษณะการเขียนแบบบรรยาย หรือพรรณนาเหมือนงานเขียนทั่วไป ได้แก่ ตำราวิชาการต่าง ๆ สารคดี บันเทิงคดี (หนังสือสำหรับเด็ก นิยาย นิทาน เรื่องสั้น ฯลฯ) บทความ โฆษณาต่าง ๆ เป็นต้น

2. งานแปลวรรณกรรมประเภทโคลงกลอนหรือที่เรียกว่า ร้อยกรอง ซึ่งหมายถึง งานวรรณกรรมที่มีกฎเกณฑ์แน่นอนตายตัวด้วยการจำกัดจำนวนคำ จำนวนพยางค์ ทั้งจำนวนบรรทัด เสียงหนักเบา การสัมผัส และจังหวะ หรือที่เราเรียกว่า ฉันทลักษณ์ งานวรรณกรรมประเภทนี้ ได้แก่ บทกวีสั้น ๆ ประเภทต่าง ๆ โคลงกลอนแบบต่างๆ ของต่างชาติ

หลักการอันสำคัญในการแปลงานวรรณกรรมก็คือ ผู้แปลต้องใช้ภาษาแปลได้เหมาะสมกับประเภทและลักษณะของวรรณกรรมต้นฉบับ ยึดถือความถูกต้องครบถ้วนของเนื้อความเป็นสำคัญที่สุด ภาษาที่ใช้แปลต้องเป็นถ้อยคำสำนวนชัดเจน กระชับรัด ถ้อยคำหลังไหลสม่ำเสมอ ชวนอ่านตลอดเรื่อง ตรงต่อความหมายเดิมของต้นฉบับ การเลือกใช้คำ การผูกประโยค ต้องคำนึงถึงความยากง่ายเหมาะสมแก่เจตนาของผู้แต่ง ต้องแปลให้คงอรรถรสเดิม ไว้ได้ทุกกระบวนการ ทุกระส ทุกอารมณ์ ทุกความคิดที่ผู้แต่งต้องการให้เกิดแก่ผู้อ่าน (กรมวิชาการ, 2540, หน้า 19)

หอมหวล ชื่นจิตร (2527, หน้า 25-26) ได้เสนอแนวทางในการแปลงานวรรณกรรมไว้ว่า สนใจซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ คือก่อนจะแปลหนังสือ ผู้แปลที่ดีควรจะได้ศึกษาผู้เขียนเรื่อง ตัวละครในเรื่อง รวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ อันเป็นภูมิหลัง (background) ของเรื่อง เพื่อให้การถ่ายทอดหนังสือนั้นเป็นไปอย่างสมบูรณ์ ดังนี้

1. ศึกษาผู้เขียน ควรจะได้เข้าใจภูมิหลังลักษณะนิสัย เจตนา ความรู้สึกนึกคิด และลีลาการเขียน การใช้ภาษาของผู้เขียนอย่างชัดเจน ทั้งที่เป็นลักษณะโดยทั่ว ๆ ไป และลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับหนังสือเล่มนั้น จนเข้าใจในรายละเอียดอย่างถ่องแท้ ซึ่งถ้าหากการศึกษาเพื่อเก็บรายละเอียดทั้งหมดนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ อย่างน้อยที่สุดก็ควรจรรู้รายละเอียดครึ่งหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อให้งานแปลนั้น สามารถถ่ายทอดวิญญาณของต้นฉบับเดิมออกมาเป็นภาษาแปลได้อย่างถูกต้องงดงาม

2. ศึกษาและวิเคราะห์ตัวละครในเรื่อง ผู้แปลก็เหมือนกับผู้ที่กำกับละคร จะต้องกำกับตัวละครในหนังสือให้พูด และแสดงตามเจตนาที่ผู้เขียนต้นฉบับวางไว้ ฉะนั้นผู้แปลที่ดีจะต้องรู้จักอุปนิสัยและบทบาทของตัวละครในหนังสืออย่างถ่องแท้ก่อนแปล แล้วเลือกสรรภาษามารายคำพูดและการกระทำของตัวละครให้ถูกต้องตามบุคลิกภาพนั้น ๆ อย่างคงที่ เช่น ถ้าตัวละครเป็นนักแสดง ไม่มีการศึกษาชอบทำอะไร โหดเหี้ยม ผู้แปลก็ต้องกำกับบทให้ตัวละครนั้นพูดด้วยภาษาที่ต่ำ

กว่ามาตรฐาน ห้วน สั้น รวดเร็ว และรุนแรง ตลอดทั้งเรื่อง ฉะนั้นผู้แปลควรจับบันทึกชื่อและลักษณะของตัวละครแต่ละตัวไว้ก่อนแปลเพื่อป้องกันการหลงทางและความสับสน

3. ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ทั้งที่เป็นภูมิหลัง และเป็นพื้นฉากของเรื่อง ในนวนิยายผู้เขียนเสนอเหตุการณ์ แนวความคิด และข้อมูล ที่ใหม่ต่อประสบการณ์ของผู้อ่าน ผู้แปลจึงต้องทำหน้าที่สองด้าน คือ ในขั้นแรก ศึกษาเพื่อรับภาพและความหมายของเรื่องราว ความคิด และข้อมูลนั้นในวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ ในขั้นที่สอง ศึกษาเรื่องราวในวัฒนธรรมของภาษาแปล เพื่อถ่ายทอดความหมายออกมาให้ทัดเทียมกัน วิธีนี้อาจทำได้โดยศึกษาจากสภาพความเป็นจริง

4. สภาพความเป็นจริง เช่น เมื่อจะแปลเรื่องนักสืบ ก็ไปนั่งสังเกตการทำงานของตำรวจ ที่สถานีตำรวจศึกษาภาษาที่ใช้พูดของตำรวจ หรือศึกษาจากจริง ๆ ของเรื่อง

5. แหล่งความรู้ ได้แก่ หนังสือ บุคคล เช่น ถามเพื่อน ถามบุคคลที่เป็นเจ้าของภาษา ถามบุคคลที่อยู่ในสายอาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานแปลชิ้นนั้น ๆ ถามสถานทูต เปิดพจนานุกรม สารานุกรม ซึ่งมีมากมายหลายแขนง พร้อมทั้งจะให้ความรู้ที่ต้องการได้

นอกจากที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วการศึกษาวิธีการวิเคราะห์ภาษาก็เป็นสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ผู้แปลจะต้องเรียนรู้เพื่อให้การถ่ายทอดภาษาเป็นธรรมชาติและมีสำนวนลีลาประทับใจผู้อ่าน นักแปลที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาทั้งสองภาษา คือ ภาษาต้นฉบับ และภาษาเป้าหมาย ความเข้าใจนั้นหมายความว่าเข้าใจเนื้อหาสาระสำคัญของข้อความที่แปล และเข้าใจความหมายอันแยบยลแฝงเร้นของคำศัพท์ สำนวนและโวหาร ที่ใช้ รวมทั้งผลสนองตอบทางอารมณ์อันเป็นอรรถรสของข้อความนั้น ๆ ส่วนในภาษาเป้าหมาย ผู้แปลก็ต้องรู้ว่ามีความหลากหลายที่มีความหมายเทียบเคียงกัน และสามารถเลือกเอาคำที่เหมาะสมที่สุดทั้งในด้านความหมาย กาละ และเทศะ มาใช้ ซึ่งการนำคำเข้ามาใช้ในการแปลก็นับว่าเป็นการเลือกใช้คำในภาษาไทยได้อย่างดี

ในคว (Nida, 1964, อ้างถึงใน หอมหวล ชื่นจิตร, 2527, หน้า 26) ได้เสนอขั้นตอนการวิเคราะห์ความหมายของภาษา เอาไว้หลายระดับ เช่น การวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ของคำ หรือรูปประโยคทางไวยากรณ์ การวิเคราะห์ความหมายของคำในแง่ของเสียง ในแง่ของบริบทหรือข้อความข้างเคียง ในแง่ของข้อความที่เกี่ยวข้องในบทสนทนา ในแง่ความรู้สึกที่ผู้พูดต้องการจะสื่อความหมายในแง่ของวัฒนธรรมในภาษาทั้งสองที่เกี่ยวข้อง ในแง่ของความหมายอ้างอิง ความหมายแฝง และความหมายอุปมาอุปไมย และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคำในรูปประโยคทางไวยากรณ์ ดังนี้ เป็นต้น ซึ่งขั้นตอน หรือวิธีการเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการแปลนวนิยาย และเรื่องสั้น

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งในการแปลงานวรรณกรรมคือ กำหนดคำเทียบเคียง (equivalent) ซึ่งคำเทียบเคียงในที่นี้ หมายถึง คำที่มีความหมายทัดเทียมกันระหว่างสองภาษา นักภาษาศาสตร์โรมัน จาคอบสัน กล่าวว่า แม้แต่ความหมายคำในภาษาเดียวกันที่เป็น คำที่มีความหมายเดียวกัน (synonym) ก็ทำให้คำเทียบที่สมบูรณ์ไม่ ในทำนองเดียวกันในการแปลจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งก็ไม่อาจหาคำเทียบเท่ากันได้อย่างสมบูรณ์ ฉะนั้น ส่วนใหญ่การแปลระหว่างภาษา จึงเป็นการนำ “สาร” (message) ของอีกภาษาหนึ่งเข้ามาแทนหน่วยของภาษาแต่ละหน่วย

การแปลนวนิยายระหว่างภาษาอังกฤษและภาษาไทย ก็ประสบปัญหาในการไม่ทัดเทียมด้านความหมายเช่นเดียวกัน จึงเป็นหน้าที่ของผู้แปลที่จะต้องหาทางประนีประนอมข้อแตกต่างอันนี้ โดยพิจารณาเลือกคำเทียบที่ใกล้เคียงกับของเดิมที่สุด และเมื่อจำเป็นก็ต้องเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลง “รหัส” จากภาษาเดิมเสีย ให้กลายเป็น “สาร” ที่บอกเล่าแล้วฟังเข้าใจในภาษาไทย

นอกจากเรื่องความหมายแล้ว ในการกำหนดคำเทียบเคียงที่เหมาะสม ผู้แปลยังต้องคำนึงถึงลักษณะอื่น ๆ อีก ดังนี้คือ

1. ลักษณะของลีลาการเขียน (style) ของภาษาต้นฉบับ เช่น เขียนแบบพรรณนาโวหาร แบบบรรยายโวหาร แบบรำพึงรำพันกับตัวเอง เป็นต้น
2. สัมผัสเสียง (tone) ของภาษาต้นฉบับ ว่าแสดงถึงความรู้สึกเยาะหยัน ชื่นชม รักใคร่เกลียดแค้น หรือหยาบคาย
3. บุคลิกตัวละคร เช่น เป็นคนก้าวร้าว ก็ต้องใช้ภาษารุนแรง เป็นคนอ่อน ก็ต้องใช้ภาษานุ่มนวล

4. ลักษณะทางสังคมวิทยาของภาษา เลือกคำที่เหมาะสมกับระดับสังคมของตัวละครนั้น ๆ กล่าวโดยสรุปก็คือ การแปลวรรณกรรมนั้นเป็นการแปลที่เน้นการแปลแบบเอาความ (free translation) ซึ่งสิ่งสำคัญและถือเป็นหัวใจในการสร้างงานแปลก็คือการรักษาความหมายเดิมและอรรถรสต่าง ๆ เอาไว้ให้ได้มากที่สุด ผู้แปลต้องใช้ศิลปะที่ละเอียดลึกซึ้งไปพร้อม ๆ กับความสามารถทางด้านภาษาที่มีอยู่ เพื่อสร้างสรรค์งานแปลที่เป็นงานศิลปะอย่างแท้จริง อีกทั้งมีถ้อยคำสำนวนในแบบฉบับของภาษาไทยที่เป็นธรรมชาติ ในการแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กก็เหมือนวรรณกรรมอื่น ๆ ถ้าแปลออกมาได้อรรถรสและเป็นธรรมชาติ ได้อารมณ์ ความรู้สึกเท่าเทียมกับเจ้าของภาษาก็ถือว่าเป็งานแปลที่ประสบความสำเร็จ

การแปลวรรณกรรมสำหรับเด็ก

นอกจากหลักการแปลวรรณกรรมทั่วไปแล้ว การแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กนั้น ผู้แปลต้องพิจารณารายละเอียดปลีกย่อยหรือลักษณะพิเศษต่าง ๆ ซึ่งอาจแตกต่างไปจากการแปลงาน

วรรณกรรมอื่น ๆ ด้วย ซึ่ง หอมหวล ชื่นจิตร (2527, หน้า 28-29) ได้อธิบายถึงแนวทางการแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กว่า นวนิยายสำหรับเด็กจะต่างจากนวนิยายสำหรับผู้ใหญ่ที่มีตัวละครสำคัญเป็นเด็ก ปัญหาในเรื่องและการแก้ปัญหาเป็นวิธีการของเด็ก ภาษาที่ใช้ก็เป็นภาษาแบบเด็ก ๆ ลักษณะโครงเรื่องก็มีหลากหลายแนว เช่น ผจญภัย แฟนตาซี (fantasy) สะท้อนชีวิตจริง หรือเชิงวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

ประเด็นสำคัญอีกอย่างหนึ่งของวรรณกรรมสำหรับเด็กก็คือ มักจะเขียนด้วยภาษาที่ง่าย ตรงไปตรงมา ประโยคไม่ซับซ้อน การดำเนินเรื่องมักจะเป็นแบบเรื่องเล่า ประกอบด้วยคำบรรยายฉากบอกเรื่องซึ่งส่วนใหญ่ใช้วิธีเล่าเรื่อง หรือมีพรรณนาโวหารบ้าง มีการเล่าเรื่องการทำงานของตัวละคร มีบทสนทนา รวมทั้งความคิดแทรกอยู่บ้าง ซึ่งภาษาที่ใช้ก็ล้วนอยู่ในประสบการณ์จากโลกเล็ก ๆ ของเด็ก ๆ ที่มีวงคำอันจำกัด ผู้แปลจะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาแบบเล่าเรื่อง เลือกใช้คำที่ชัดเจน เป็นภาษาที่ง่าย ๆ คำที่ใช้ในบทสนทนาควรเป็นคำที่เด็กใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ใช่ศัพท์สแลง ถ้อยคำหายากหรือสุภาพเป็นแบบแผนจนเกินไป

ในกรณีที่คำในภาษาอังกฤษบางคำไม่มีคำเทียบที่สมบูรณ์ในภาษาไทย และคำเทียบบางคำที่ใช้อย่างหลวม ๆ สำหรับผู้ใหญ่ไม่อาจสื่อความหมายกับเด็กได้ เนื่องจากประสบการณ์เด็กยังน้อย ดังนั้นจึงต้องมีวิธีการหาคำเทียบ โดยหาประเภทของคำที่เทียบเท่ากับคำในต้นฉบับก่อน แล้วมีคำขยายง่าย ๆ เพิ่มเติมสำหรับระบุประเภทย่อยโดยไม่จำเป็นต้องมีเชิงอรรถอธิบายความ นอกจากนี้การใช้ภาษาอุปมาอุปไมยในหนังสือสำหรับเด็กนั้นจะง่าย ๆ โดยมักเปรียบเทียบกับสิ่งใกล้ตัว ในการแปลไม่จำเป็นต้องใช้วิธีเปรียบเทียบแบบต้นฉบับเพราะวิธีคิดของเด็กแต่ละกลุ่มแต่ละวัฒนธรรมแตกต่างกัน และไม่ควรใช้สำนวนเปรียบเทียบที่ลึกซึ้งประเภทคำพังเพยที่เข้าใจยาก

ในการแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กนั้นผู้แปลต้องพยายามใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องเป็นธรรมชาติที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งสุนีย์ สันธุตะ (2543, หน้า 2) กล่าวว่า “การใช้ภาษาไทยมีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องระมัดระวัง คือ รู้จักใช้คำให้ถูกต้องเหมาะสมตามระดับของการสื่อสาร รู้จักใช้คำที่มีความหมายคล้ายกัน และรู้จักใช้คำที่ทำให้มองเห็นภาพหรือให้ความรู้สึกชัดเจนเป็นพิเศษ”

กล่าวโดยสรุปก็คือในการแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กนั้นผู้แปลต้องใช้ภาษาแบบเด็ก ๆ เข้าใจง่าย ตรงไปตรงมา และอ่านแล้วไม่น่าเบื่อ ชวนอ่าน น่าติดตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนวนิยายที่มีบทบรรยายมาก ๆ ถ้าผู้แปลรู้จักใช้คำให้มีสีสันก็จะทำให้ผู้อ่านไม่เบื่อ และการใช้คำซ้ำก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้บทบรรยายเรียบ ๆ ดูน่าสนใจมีชีวิตชีวาขึ้นอย่างทันตา และเนื้อเรื่องดำเนินไปอย่างสนุกสนาน อีกทั้งเป็นการนำคำในภาษาไทยมาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับระดับการสื่อสารด้วย

นอกจากนี้ คลิงเบิร์ก (Klingberg, 1986, p. 10) ได้กล่าวถึงการแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กเอาไว้ว่า “การคัดลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมต่างประเทศออกหรือการเปลี่ยนแปลงพื้นฐาน

ทางวัฒนธรรมต่าง ๆ เพื่อให้เข้ากับวัฒนธรรมภาษาแปลจะทำให้ผู้อ่านไม่ได้รับความรู้และความสนใจในวัฒนธรรมต่างประเทศเพิ่มขึ้น” และยังได้กล่าวถึงเป้าหมายในการสอน 2 ประการที่อาจเป็นสาเหตุของการปรับปรุงแก้ไขต้นฉบับ คือ

1. เป้าหมายในการให้หนังสือแปลที่ผู้อ่านเข้าใจได้ อาจเนื่องจากว่าเด็กมีความรู้ทางด้านวัฒนธรรมต่างประเทศน้อยกว่าผู้ใหญ่ ซึ่งความรู้ทางด้านวัฒนธรรมต่างประเทศนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้อ่านต้องมีก่อนเพื่อให้เข้าใจในสิ่งที่อ่าน ดังนั้นผู้แปลจึงถูกบีบให้เปลี่ยนแปลงหรือตัดทอนข้อความในหนังสือสำหรับเด็กมากกว่าในหนังสือสำหรับผู้ใหญ่

2. เป้าหมายเพื่อส่งเสริมการพัฒนาของกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคมของผู้อ่าน เมื่อผู้แปล (หรือสำนักพิมพ์) เห็นว่ากฎเกณฑ์ในต้นฉบับไม่เหมาะสมสำหรับผู้อ่าน ผู้แปลอาจจะตัดออกหรือเปลี่ยนแปลงข้อความเหล่านั้น

ฉะนั้นในการแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กผู้แปลต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในต้นฉบับให้ละเอียดเพื่อทำความเข้าใจแล้วถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาแปลที่เป็นธรรมชาติและสอดคล้องกับวัฒนธรรมของภาษาแปลด้วย ซึ่งภาสกร เชื้อสว (2541, หน้า 119) กล่าวว่า

นอกเหนือจากความเข้าใจภาษาต้นฉบับและภาษาแปลอย่างดีแล้ว ความเข้าใจวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับและวัฒนธรรมของภาษาแปลอย่างดีนับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งสำหรับงานแปลที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะในกรณีที่วัฒนธรรมทั้งสองมีความแตกต่างกันอย่างเด่นชัด เช่นในวัฒนธรรมตะวันตกกับวัฒนธรรมไทย เนื่องจากนวนิยายมักถ่ายทอดวัฒนธรรม วิถีชีวิต ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี แนวความคิดและความเชื่อ สอดแทรกหรือแฝงไว้ในเนื้อหา ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมนั้น ๆ เป็นอย่างดีก่อนที่จะสามารถถ่ายทอดสารออกมาให้ได้ตรงตามที่ภาษาต้นฉบับต้องการสื่อ ในกรณีการนำคำซ้ำมาใช้ในการแปลนั้นนับว่าเป็นการนำเอาลักษณะเฉพาะที่โดดเด่นอย่างหนึ่งในภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาแปลมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับลักษณะการใช้ภาษาของคนไทย แม้ว่าในภาษาต้นฉบับ (ภาษาอังกฤษ) นั้นไม่มีคำซ้ำเหมือนกับภาษาไทยแต่ผู้แปลก็สามารถนำคำซ้ำมาใช้กับงานแปลได้ และยังช่วยให้งานแปลใช้ภาษาไทยที่เป็นธรรมชาติด้วย ซึ่งแนวทางในการนำคำซ้ำมาเทียบเคียงกับความหมายในต้นฉบับนั้น ชุมหุโร ไร ยุทธวิจิตร (2543, หน้า 153-154) ได้เสนอเอาไว้ว่า 8 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. คำซ้ำกับคำเทียบเคียงความหมายเป็นคำชนิดเดียวกันหรือต่างชนิดกัน
2. คำซ้ำที่เป็นกริยาวิเศษณ์ตรงกับความเป็นวลีในต้นฉบับ
3. คำซ้ำที่สรุปความจากบริบท

4. คำซ้ำที่แปลมาจากการซ้ำคำในต้นฉบับ
5. คำซ้ำที่เป็นคำลักษณนามแปลจากคำนามที่เป็นพหูพจน์ในต้นฉบับ
6. คำซ้ำที่เป็นคำกริยาแปลจากคำกริยาวิเศษณ์ที่เชื่อมด้วย “and” ในต้นฉบับ
7. คำซ้ำที่เป็นคำกริยาวิเศษณ์แปลมาจากคำกริยาที่ไม่มีคำขยายในต้นฉบับ
8. คำซ้ำที่เป็นส่วนหนึ่งของคำประสมแปลมาจากคำนามในต้นฉบับ

รูปแบบในการเทียบเคียงความหมายด้วยคำซ้ำนี้เป็นกลวิธีเฉพาะตัวที่ผู้แปลได้นำมาประยุกต์ใช้ให้เข้ากับงานแปลของตัวเอง ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของสังคมไทย อย่างแท้จริง

ความหมายและลักษณะของคำซ้ำ

การซ้ำคำเป็นวิธีการสร้างคำขึ้นมาใช้อีกแบบหนึ่งในภาษาไทยและถือว่าเป็นลักษณะเฉพาะตัวที่มีมานานแล้ว ฉะนั้นการนำคำซ้ำมาใช้ในงานแปลจึงนับว่าเป็นแนวทางที่ดีอีกอย่างหนึ่งในการถ่ายทอดภาษาออกมาให้เป็นธรรมชาติ ถูกต้อง เหมาะสมกับวัฒนธรรมการใช้ภาษาในสังคมไทย ทั้งยังช่วยแก้ปัญหาทางด้านการเลือกใช้คำศัพท์ในงานแปลอีกด้วย จากการศึกษาพบว่ามีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายถึงความหมายและลักษณะของคำซ้ำเอาไว้ ดังนี้

บรรจบ พันธุเมธา (2514, หน้า 102-106) อธิบายความหมายของคำซ้ำไว้ว่า คือคำคำเดียวกันนำมากล่าว 2 ครั้ง มีความหมายเน้นหนักหรือบางที่ต่างกันไปจากคำเดียวเพียงคำเดียว และเพื่อให้รู้ว่าคำที่กล่าว 2 ครั้งนั้นเป็นคำซ้ำ ไม่ใช่คำเดียว ๆ เรียงกัน จึงต้องคิดเครื่องหมายกำกับไว้ในภาษาไทยใช้ไม้ยมกแทนคำท้ายที่ซ้ำคำต้น คำซ้ำมีลักษณะดังนี้

1. การซ้ำคำนาม จะแสดงความเป็นพหูพจน์ บอกว่านามนั้นมีจำนวนมากกว่าหนึ่ง ได้แก่ เด็ก ๆ หนู ๆ สาว ๆ เช่น เห็นเด็ก ๆ เล่นอยู่ในสนาม มีแต่หนู ๆ สาว ๆ เดินไปเดินมา
2. การซ้ำคำขยาย นาม จะแสดงพหูพจน์หรือเน้นลักษณะ เช่น ฉันให้เสื้อดี ๆ เขาไปเสื้อตัวนี้ยังดี ๆ อยู่

3. การซ้ำคำขยาย นาม หรือ สรรพนามแสดงความไม่เจาะจง หากพูดคำเดียวคำเดียวย่อมเป็นการยืนยันเจาะจงแน่นอนลงไป เช่น มะม่วงลูกเล็ก แสดงว่าเล็ก แน่ไม่เป็นอื่น แต่ถ้าหากใช้คำซ้ำว่า ลูกเล็ก ๆ แสดงว่าอาจจะไม่เล็กทั้งหมด มีเล็กบ้างใหญ่บ้าง แต่ส่วนมากเห็นแต่ลูกเล็ก ๆ คำอื่น ๆ ก็ทำนองเดียวกัน

3.1 ซ้ำคำขยาย ได้แก่ แดง ๆ เช่น เสื้อสีแดง ๆ แสดงว่าไม่แดงทีเดียว แต่มีลักษณะไปทางแดง พอเรียกว่าแดงได้ หรือกลม ๆ เช่น ผลไม้ลูกกลม ๆ อาจจะไม่กลมดิก แต่ค่อนข้างไปทางกลม เช่น ไข่ เป็นต้น

3.2 คำคำนาม ได้แก่ ผู้ใหญ่ ๆ เด็ก ๆ เช่น พวกเด็ก ๆ นั่งคนละทางกันพวกผู้ใหญ่ ๆ ซึ่งไม่แน่ว่าเป็นพวกเด็กทั้งหมด หรือผู้ใหญ่ทั้งหมด แต่ส่วนมากเป็นเด็กหรือเป็นผู้ใหญ่ หรือดูเป็นเด็กดูเป็นผู้ใหญ่

3.3 คำคำสรรพนาม ได้แก่ เรา ๆ ท่าน ๆ เขา ๆ เรา ๆ หมายถึง คนสองฝ่ายแต่ไม่ได้ระบุแน่ว่าเป็นฝ่ายใด ฝ่ายเดียวกันหรือฝ่ายตรงกันข้าม

3.4 คำซ้ำซ้อนกัน 2 คู่ คำซ้ำลักษณะนี้ก็อย่างเช่น สวย ๆ งาม ๆ ผิด ๆ ถูก ๆ ความหมายเจาะจง น้อยกว่า สวยงาม ผิดถูก

4. การซ้ำคำนามหรือคำบอกจำนวนนับ จะแยกความหมายออกเป็น ส่วน ๆ เมื่อมีคำ “เป็น” มาข้างหน้า ถ้าใช้คำเดียวกันก็เพียงจำนวนครั้งเดียว แต่ถ้าใช้คำซ้ำ นอกจากจะว่าจำนวนนั้นมีมากหนึ่งแล้ว ยังแยกออกไปทีละหนึ่ง ๆ อีกด้วย เช่น

ซึ่งเป็นกิโล ๆ (ซึ่งทีละกิโล และมีมากกว่ากิโลหนึ่ง)

ตรวจเป็นบ้าน ๆ ไป (ตรวจทีละบ้าน แต่มีหลายบ้าน)

5. การซ้ำคำบุพบท หรือคำขยาย ใช้ขยายกริยาบอกความเน้น เมื่อเป็นคำสั่ง

5.1 ซ้ำคำบุพบท ได้แก่ เขียนกลาง ๆ นั่งใน ๆ เข้มตรงริม ๆ

5.2 ซ้ำคำขยาย ได้แก่ เขียนดี ๆ พุดดัง ๆ เดินเร็ว ๆ

6. การซ้ำจากคำซ้อน 2 คู่ ใช้เป็นคำขยายบอกความเน้น เช่น ออด ๆ แอด ๆ แสดงว่า ป่วยไข้เสมอยิ่งกว่า ออดแอด งอก ๆ แ่ง ๆ ดูจะไม่มั่นคงยิ่งกว่า งอกแ่ง

7. การซ้ำคำซ้อน 2 คู่ มีความหมายต่างออกไปไม่ต่อเนื่องกับความหมายเดิม ใช้เป็นคำขยาย เช่น

ไป ๆ มา ๆ มาลงที่ฉันคนเดียว ไป ๆ มา ๆ หมายความว่า ในที่สุด

ดี ๆ ชั่ว ๆ ก็ถูกของเรา ดี ๆ ชั่ว ๆ หมายความว่า อย่างไรก็ตาม

รู้ ๆ ปลาย ๆ หมายความว่า รู้บ้างแต่ไม่สนิท

8. การซ้ำคำนาม คำกริยา หรือคำขยาย ความหมายต่างกันออกไป ไม่ต่อเนื่องกับความหมายเดิม ใช้เป็นคำขยาย ได้แก่

8.1 ซ้ำคำนาม พื้น ๆ (ธรรมดา) กลัวย ๆ หมู ๆ (ง่ายสะดวก) ถั่ว ๆ (เลว ไม่มีราคา)

8.2 ซ้ำคำกริยา ส่ง ๆ (พองพันท้ว) ลวก ๆ (หยาบ ๆ ไม่เรียบร้อย) อยู่ ๆ (ไม่มีเค้าหรือสาเหตุมาก่อน) ไล่ ๆ (สูงต่ำมากน้อยไม่ผิดกันมาก)

8.3 ซ้ำคำขยาย ดี ๆ (ปรกติเช่น อยู่ดี ๆ ก็มีคนมาว่า) เล่า ๆ (คร่าว ๆ พอเห็นเป็นเค้า) พลง ๆ (ทำไปชั่วคราวก่อนรอเวลา)

จิตต์นิภา ศรีไสย์ (2524, หน้า 35-37) ให้ความหมายของคำซ้ำไว้ว่า เป็นการนำคำเดียวกันมาพูดหรือเขียนซ้ำกันตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป มีความหมายเน้นหนักกว่าคำเดิมคำเดียว หรือบางที่ต่างกันออกไปจากคำคำเดียว จึงถือว่าเป็นคำสร้างใหม่ บางครั้งคำหลายพยางค์ก็มี ถือว่าเป็นคำซ้ำเช่นเดียวกัน คำซ้ำนี้มีเครื่องหมายไม่ยมกเป็นเครื่องหมายกำกับให้รู้ว่าเป็นคำซ้ำ คำซ้ำมีหลายประเภท ได้แก่

1. คำซ้ำประเภทเลียนเสียง คำอุทาน หรือเสียงเด็กเล็ก ๆ พุดเช่น แว้ ๆ หม่า ๆ อือ ๆ ฯลฯ
2. คำซ้ำบอกลักษณะ บอกความเป็นพหูพจน์ เช่น เด็ก ๆ มาก ๆ
3. คำซ้ำประเภทแยกจำนวนให้รู้ว่าเป็นจำนวนเท่าใด เช่น เป็นตัว ๆ เป็นอย่าง ๆ ไป

ดวงมน จิตรจางง และอาภาพรธรรม วรรณโชติ (2529, หน้า 30-33) ได้กล่าวถึงที่มาของการเกิดคำซ้ำว่า คำซ้ำเป็นคำที่เกิดจากการสร้างคำขึ้นใหม่ เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาคำโดด (isolating language) คำซ้ำจึงเป็นคำที่สร้างขึ้นเพื่อให้มีคำใช้มากขึ้นในภาษา และได้อธิบายความหมายของคำซ้ำไว้ว่า คำซ้ำ คือคำที่ประกอบรูปคำด้วยการซ้ำเสียงคำเดิม แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ คำซ้ำทั้งคำ และคำซ้ำเฉพาะบางส่วน แต่ในที่นี้จะนำมากล่าวเฉพาะประเภทคำซ้ำทั้งคำ

คำซ้ำทั้งคำ คือ การกล่าวคำคำเดียวกัน 2 ครั้ง มี 2 ลักษณะดังนี้

1. ใช้ไม่ยมกแทนคำท้ายที่ซ้ำกับคำต้น ๆ เช่น ดี ๆ ขาว ๆ ดำ ๆ คำซ้ำประเภทนี้อาจมีความหมายต่าง ๆ กันหลายอย่างดังนี้

- 1.1 ซ้ำคำแล้วทำให้ความหมายเปลี่ยนเป็นพหูพจน์ เช่น เด็กขาดเรียนเป็นอาทิตย์ ๆ เขามีเงินเป็นล้าน ๆ พี่ ๆ อยู่ที่บ้าน
- 1.2 ซ้ำคำแล้วความหมายกลับตรงกันข้าม หมายถึง ที่ละอัน คราวละ อย่าง เช่น กวาดเป็นห้อง ๆ แจกขนมเด็กเป็นคน ๆ
- 1.3 ซ้ำคำแล้วทำให้เพิ่มน้ำหนักหรือเน้นคำเดิม เช่น พุดเท่าไร ๆ ก็ไม่เชื่อ ผันคงตกแน่ ๆ
- 1.4 ซ้ำคำแล้วทำให้ลดน้ำหนักเดิม เช่น เขามาเกือบ ๆ ไม่ทันรอ หนังสือดี ๆ หายาก
- 1.5 ซ้ำคำแล้วทำให้ความหมายไม่แน่นอนลงไป เช่น เกี่ยวกับเวลาและสถานที่ ที่เที่ยง ๆ ค่อยเจอกันนะ (อาจก่อนหรือหลังเวลานั้นก็ได้) รถชนกันกลาง ๆ สะพาน (อยู่บริเวณใกล้ ๆ สะพาน)
- 1.6 ซ้ำคำแล้วบ่งความเป็นพวกเดียวกัน หรือ ภาวะอะไรอย่างหนึ่ง เช่น เมื่อฉันยังเด็ก ๆ ผ่าขาด ๆ พวกนี้เมื่อไหร่เธอจะทิ้งเสียที
- 1.7 ซ้ำคำแล้วบ่งความเคลื่อนไหวที่ดำเนินติดต่อกัน เช่น น้ำตาหยดเฉพาะ ๆ

ไม่ขาดสาย เขาเถียงแม่ตลอด ๆ

1.8 คำซ้ำแล้วความหมายคงเดิม เช่น เขาใจดีเหมือนผู้ใหญ่ทั่ว ๆ ไป (เขาใจดีเหมือนผู้ใหญ่ทั่ว ๆ ไป)

2. คำซ้ำโดยลงเสียงหนักที่พยางค์หน้าแล้วเปลี่ยนระดับเสียงพยางค์หน้าเป็นเสียงตรี เช่น ดีดี บ้างบาง คำซ้ำพวกนี้จะทำหน้าที่เหมือนกันเพียงอย่างเดียวคือ ย้ำความหมาย คำพวกนี้จะได้แก่คำซ้ำที่ซ้ำแล้วทำให้ความหมายลดน้ำหนักลง แต่ถ้าต้องการเน้นหรือย้ำความหมายก็จะเปลี่ยนเสียงพยางค์หน้าเป็นเสียงตรี เช่น หนังสือดี ๆ (ลดน้ำหนัก) หนังสือดีดี (ย้ำความหมาย) อนึ่ง มีข้อสังเกตในการใช้คำซ้ำอยู่ 2 ประเภทคือ

2.1 ในภาษาไทยใช้ไม่ยมกสำหรับคำซ้ำเท่านั้น จะไม่ใช้ไม่ยมกกับคำเดียว กันแต่ต่างความหมายกัน เช่น เขาใส่เสื้อดำดำนา

2.2 เมื่อพิจารณาลักษณะการซ้ำคำในภาษาไทยจะพบว่าคำอาจแบ่งเป็น 3 พวกคือ

2.2.1 คำที่ไม่เคยใช้เป็นคำซ้ำเลย เช่น หนังสือ มะม่วง ฯลฯ

2.2.2 คำที่จะต้องซ้ำเสียงเสมอ เช่น หยก ๆ ปุค ๆ

2.2.3 คำที่ซ้ำก็ได้ไม่ซ้ำก็ได้ คำพวกนี้เมื่อซ้ำแล้วอาจมีความหมายคงเดิมเหมือน ความหมายของคำเมื่อเป็นคำเดียว หรืออาจมีความหมายเน้นมากขึ้น บางทีความหมายอาจเปลี่ยนไป เป็นความหมายใหม่ เช่น กล้วย ๆ (ง่ายสะดวก)

สิทธา พินิจภูวดล (2542, หน้า 165-166) ได้กล่าวถึงคำซ้ำว่ามี 2 ลักษณะคือ อาจหมายถึง คำเดียวกัน (ซ้ำรูป) เช่น คื่นปัด ๆ ตาปรีบ ๆ และคำที่มีความหมายเหมือนกัน (ซ้ำความหมาย) เช่น สวยงาม ราบเรียบ นอกจากนี้ยังได้ชี้ว่า การใช้คำซ้ำมีข้อดีดังต่อไปนี้

1. ทำให้เกิดความไพเราะเพราะคำสั้น ๆ และเสียงหวาน ๆ ถ้ามีการซ้ำรูปจะทำให้เสียง ทอดยาวอ่อนสวยไม่ฟังดูห้วน เช่น ตกจัก ๆ ตาปรีบ ๆ

2. ทำให้ได้คำใหม่ ๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึงไม่ลอกแบบใคร คิดขึ้นได้เอง นอกจากนี้ สิทธา พินิจภูวดล ยังได้เสนอว่า การใช้คำซ้ำนี้แสดงฝีมือของผู้ใช้ว่าประณีต หรือหยาบ และสำนวนไทยนิยมการใช้คำซ้ำคำซ้อนมาแต่โบราณแล้ว ดังนั้น ถ้าหากจะนำมา ประยุกต์ใช้กับงานแปลก็ยิ่งนับว่าเป็นแนวทางที่ดีอีกแนวทางหนึ่ง

ประเภทของคำซ้ำ

คำซ้ำสามารถจำแนกออกเป็นหมวดหมู่ได้หลายประเภท ซึ่งในงานวิจัยนี้จะถือเอาเกณฑ์การจำแนกคำซ้ำโดยอิงเกณฑ์การจำแนกจากงานวิจัยของ พู่ เจริญ โห้ว (ชุดห่อไร ยุทธวิจิตร, 2543, หน้า 17-19 อ้างถึงจาก พู่ เจริญ โห้ว, 2525, หน้า 37-44) ซึ่งแบ่งออกเป็นออกเป็น 9 ประเภท ได้แก่

1. คำนาม คำนามในภาษาไทยที่ซ้ำได้ ส่วนมากเป็นคำเรียกเครือญาติ แบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ
 - 1.1 คำเดิมมีพยางค์เดียวซ้ำแล้วมี 2 พยางค์ เช่น ลูก – แม่คิดถึงลูก ๆ
 - 1.2 คำเดิมมี 2 พยางค์ซ้ำแล้วมี 4 พยางค์ เช่น พี่น้อง-อยู่กันแบบพี่ ๆ น้อง ๆ
 - 1.3 คำเดิมมีพยางค์เดียวซ้ำเป็น 2 พยางค์แล้วซ้อนกัน 2 คู่ เช่น รู้แคง ๆ ปลา ๆ
2. คำสรรพนาม คำสรรพนามที่ซ้ำได้แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่
 - 2.1 คำเดิมมีพยางค์เดียวซ้ำแล้วมี 2 พยางค์ เช่น ใคร-ใคร ๆ ก็ไม่รัก
 - 2.2 คำเดิมมี 2 พยางค์ซ้ำแล้วมี 4 พยางค์ ในภาษาไทยพบว่ามีคำเดียวคือ อะไร – เธอทำอะไร ๆ ก็ดีหมด
 - 2.3 คำเดิมมีพยางค์เดียวซ้ำเป็น 2 พยางค์แล้วซ้อนกัน 2 คู่ มีปรากฏอยู่สองคำ ได้แก่ เรา ๆ ท่าน ๆ – คนอย่างเรา ๆ ท่าน ๆ เกิดมาก็ต้องตายเหมือนกัน และ เขา ๆ เรา ๆ – เขา ๆ เรา ๆ ก็ต้องหาเข้ากินคำเหมือนกัน
3. คำกริยา คำกริยาในภาษาไทยซ้ำได้และแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่
 - 3.1 คำเดิมมีพยางค์เดียวซ้ำแล้วมี 2 พยางค์ เช่น ดู – ดู ๆ ไปเธอก็น่ารักดี
 - 3.2 คำเดิมมี 2 พยางค์ซ้ำแล้วมี 4 พยางค์ เช่น ไปมา – เข้ามักจะไป มา ๆ อยู่แถวนี้
 - 3.3 คำเดิมมีพยางค์เดียวซ้ำเป็น 2 พยางค์แล้วซ้อนกัน 2 คู่ เช่น ทำ หยุด – เขาชอบทำ ๆ หยุด ๆ
4. คำคุณศัพท์ คำคุณศัพท์ในภาษาไทยซ้ำได้และแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่
 - 4.1 คำเดิมมีพยางค์เดียวซ้ำแล้วมี 2 พยางค์ เช่น ขาว – โจชอบคนขาว ๆ
 - 4.2 คำเดิมมี 2 พยางค์ซ้ำแล้วมี 4 พยางค์ เช่น สวยงาม – ของสวย ๆ งาม ๆ ใครก็ชอบ
5. คำกริยาวิเศษณ์ คำกริยาวิเศษณ์ซ้ำได้และแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่
 - 5.1 คำเดิมมีพยางค์เดียวซ้ำแล้วมี 2 พยางค์ เช่น แน่ – ผ่นคงจะตกแน่ ๆ
 - 5.2 คำเดิมมี 2 พยางค์ซ้ำแล้วมี 4 พยางค์ เช่น เท่าไร – สอนเท่าไร ๆ ก็ไม่จำ

6. คำลักษณะนาม คำลักษณะนามในภาษาไทยซ้ำได้เกือบทุกคำ แต่คำลักษณะนามหลายพยางค์ซึ่งส่วนมากยืมมาจากภาษาต่างประเทศจะซ้ำไม่ได้ เช่น กิโลเมตร และแอมแปร์ เป็นต้น การซ้ำคำลักษณะนามแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

6.1 คำเดิมมีพยางค์เดียวซ้ำแล้วมี 2 พยางค์ เช่น เล่ม – เขาอ่านหนังสือหมดไปเป็นเล่ม ๆ

6.2 คำเดิมมี 2 พยางค์ซ้ำแล้วมี 4 พยางค์ เช่น ชนิด – เขาแบ่งสินค้าออกเป็นชนิด ๆ

7. คำบอกจำนวนนับ คำบอกจำนวนนับในภาษาไทยที่ซ้ำได้มีอยู่เพียง 7 คำ ได้แก่ สิบ ร้อย พัน หมื่น แสน ล้าน และโกฏ เช่น ร้อย – เขามีหนังสือเป็นร้อย ๆ เล่ม

8. คำบุพบท คำบุพบทในภาษาไทยซ้ำได้ และคำบุพบทที่ซ้ำได้ส่วนใหญ่เป็นคำบุพบทที่นำหน้าคำนามบอกสถานที่ เช่น นอก – นอก ๆ เมืองออกไปอากาศดีมาก

9. คำสันธาน คำสันธานโดยทั่วไปจะไม่ซ้ำและเท่าที่พบมีคำเดียว คือ ทั้งที่เป็นคำสองพยางค์เมื่อเป็นคำซ้ำจะซ้ำเฉพาะพยางค์แรกเท่านั้น เช่น ครุมาสอนทั้ง ๆ ที่ไม่สบาย

การศึกษาครั้งนี้ได้ยึดถือหลักการจำแนกประเภทคำซ้ำตามแนวทางของทฤษฎีและงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยได้จัดแบ่งข้อมูลคำซ้ำออกเป็น 9 ประเภท อันได้แก่ คำนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ คำกริยาวิเศษณ์ คำลักษณะนาม คำบอกจำนวนนับ คำบุพบท และคำสันธาน

ลักษณะการสื่อความหมายของคำซ้ำ

การซ้ำคำเป็นวิธีการสร้างคำในภาษาไทยให้มีใช้มากขึ้น ซึ่งเมื่อมีการซ้ำคำก็จะทำให้คำนั้น ๆ มีความหมายแตกต่างไปจากเดิม และทำให้ลักษณะการสื่อความหมายของคำเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย นกคณ จันทรเพ็ญ (2534, หน้า 23-25) ได้จำแนกการซ้ำคำเพื่อเปลี่ยนความหมายออกเป็น 13 แบบคือ

1. คำซ้ำที่อยู่ระดับต้นของภาษา เช่น แว้ ๆ เจียบ ๆ
2. คำซ้ำที่เกิดจากการกร่อนเสียง โดยส่วนมากจะใช้ในการเขียนคำประพันธ์ เช่น ลีลวลี เป็น ละลี้
3. ซ้ำเพื่อบอกพหูพจน์ เช่น เด็ก ๆ ไปไหนกันหมด กิน ๆ เข้าไปเถอะ เขารวยเป็นล้าน ๆ เขารักกันมาเป็นปี ๆ
4. ซ้ำเพื่อแยกจำนวน เช่น เขียนเป็นตอน ๆ ตัดเป็นชิ้น ๆ อ่านเป็นเรื่อง ๆ
5. ซ้ำแล้วทำให้เกิดความหมายหนักหรือนั่นคำขึ้น เช่น ถึงยังงี้ ๆ ฉันก็รักเธอ
6. ซ้ำแล้วลดน้ำหนักของคำเดิม เช่น เสื่อสี่เทา ๆ ของใคร

7. ชำแล้วทำให้ความหมายไม่แน่นอน เช่น บ้านเขาอยู่แถว ๆ สนามหลวง
8. ชำแล้วความหมายคงเดิม เช่น เขาวางอำนาจเหมือนตำรวจทั่ว ๆ ไป
9. ชำเพื่อบอกความเป็นคำสั่ง เช่น ฝนตกแล้วเก็บผ้าไว้ ๆ
10. ชำเพื่อบอกปัจจุบันกาลที่กำลังทำค้างอยู่ เช่น นอน ๆ อยู่ก็ต้องตกใจตื่น
11. ชำโดยเน้นระดับเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งให้ความหมายในทำนองมากขึ้น เช่น นางสาวไทยปีนี้ช่วยสวย

12. ชำแล้วความหมายกว้างขึ้น เช่น ดี ๆ ชั่ว ๆ เขาก็เป็นผู้แทนมาหลายสมัย

13. ชำแล้วเกิดความหมายสลับกันไป เช่น ฉันทนอนหลับ ๆ ตื่น ๆ ทั้งคืน

คำในภาษาไทยสามารถสร้างให้เกิดความหมายใหม่ได้อย่างหลากหลาย หรือบางทีความหมายอาจคงที่ แต่คำ ๆ นั้นจะให้อารมณ์และความรู้สึกเพิ่มขึ้น นับเป็นความงามของภาษาไทยที่หาภาษาอื่นมาเทียบได้ยาก

นอกจากนี้ เปรมจิต ชนะวงศ์ (2538, หน้า 143-145) ได้จำแนกลักษณะการสื่อความหมายของคำซ้ำเอาไว้ดังนี้

1. คำซ้ำที่สื่อความหมายพหูพจน์ คำซ้ำลักษณะนี้มีมักมาจากคำนาม สรรพนาม หรือกริยา เช่น เพื่อน ๆ มากันหมดแล้ว ใคร ๆ เขาก็มา ฉันทมาคิด ๆ ดูแล้วคงไม่ได้ผล
2. คำซ้ำที่สื่อความหมายพหูพจน์และเน้นลักษณะ มักจะมาจากคำกริยาวิเศษณ์ เช่น ปลาเป็น ๆ เก็บไว้ก่อน
3. คำซ้ำที่แสดงความไม่เจาะจงและลดน้ำหนักคำเดิม มักจะมาจาก กริยาวิเศษณ์ หรือบุพบทหรือสรรพนาม เช่น หันเป็นชิ้น ๆ นะ นับเป็นร้อย ๆ ก่อน กินเป็นอย่าง ๆ ซิ
4. คำซ้ำที่เพิ่มน้ำหนักของคำ เน้นความและสื่อความหมายพหูพจน์ด้วย เช่น พุดเท่าไร ๆ ก็ไม่เชื่อ อะไร ๆ ก็ไม่กิน
5. คำซ้ำที่แสดงความไม่แน่ใจ มักจะเป็นกริยาวิเศษณ์หรือบุพบท เช่น ฉันทอยู่ใกล้ ๆ นี้เอง พรุ่งนี้ตื่นเช้า ๆ นะ
6. คำซ้ำที่สื่อความหมายเปรียบเทียบ มักใช้เป็นคำขยาย เช่น ของกล้วย ๆ แค่นี้ยังไม่ได้ ฉันททำส่ง ๆ ไปอย่างนั้นเอง

7. คำซ้ำที่เกิดจากคำซ้อน โดยซ้ำคำซ้อน จะสื่อความหมายตามรูปคำและสื่อความหมายในเชิงเปรียบเทียบ เช่น น้องเจ็บออก ๆ แอด ๆ อยู่เสมอ เขาเจ็บ ๆ ไข้ ๆ อยู่อย่างนั้นแหละ

สุณีย์ สิ้นธุเคชะ (2543, หน้า 2) กล่าวว่า “การพิจารณาความหมายของคำซ้ำ ควรพิจารณาที่ใจความของข้อความที่ใช้คำซ้ำนั้น ๆ และดูที่บริบท หมายความว่าพิจารณาจากข้อความที่ใช้คำซ้ำนั้น” และได้แบ่งลักษณะความหมายของคำซ้ำเอาไว้ดังนี้

1. คำซ้ำที่แสดงความหมายเป็นพหูพจน์ เช่น เพื่อน ๆ พวกมันไปหมดเลย
 2. คำซ้ำแสดงถึงการเพิ่มจำนวน มักจะเป็นคำซ้ำที่ตามหลังคำว่า “เป็น” เพื่อย้ำให้เห็นว่าจำนวนเพิ่มขึ้น เช่น เรามีเงินเป็นสิบ ๆ
 3. คำซ้ำคำกริยาแสดงการย่ำว่าทำกริยานั้นซ้ำ ๆ เช่น เอาแต่พูด ๆ
 4. คำซ้ำแล้วทำให้ความหมายไม่หนักแน่น การพิจารณาความหมายต้องดูบริบทด้วย เช่น ฉันก็ชอบ ๆ เขาอยู่เหมือนกัน
 5. คำซ้ำคำขยายคำกริยาที่แสดงการกระทำซ้ำเดิมและมีความต่อเนื่องกัน เช่น เธอร้องกรี๊ด ๆ ลั่นห้อง
 6. คำซ้ำที่แสดงการเน้นย้ำความชอบสิ่งนั้น ๆ ให้มีความหมายชัดเจนขึ้น เช่น เขาชอบสีแดง ๆ
 7. คำซ้ำแสดงความหมายไม่เจาะจงแน่นอน มักจะเป็นการซ้ำคำบุพบท เช่น เขานั่งอยู่ข้าง ๆ ฉัน
 8. คำซ้ำในความหมายของข้อความที่มักจะย้ำความอยู่เสมอ เช่น ฝนตกหิม ๆ
 9. คำซ้ำที่ต้องการย้ำความโดยไม่ใช้ไม้ยมก แต่ใช้เสียงวรรณยุกต์แทน เช่น เขาดูดีดี
- การจำแนกลักษณะการสื่อความหมายในการวิจัยนี้จะใช้หลักเกณฑ์ตามแนวทางของ นกคต จันทรเพ็ญ (2534, หน้า 23-25) เปรมจิต ชนวงค์ (2538, หน้า 143-145) และ สุนีย์ สันธูเดชะ (2543, หน้า 2) โดยนำทฤษฎีของทั้งสามท่านมาผสมผสานกันเข้าเพื่อเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล

คำซ้ำกับการแปล

การนำเอาคำซ้ำมาใช้ในการแปลเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการสร้างคำให้มีความหลากหลาย เป็นการนำเอาลักษณะเฉพาะตัวที่มีมาซ้ำกันของภาษาไทยมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้งานแปลอ่านแล้วเป็นธรรมชาติ เมื่อคนไทยอ่านจะเข้าใจได้ทันที ไม่มีอุปสรรคในการรับสารที่สื่อจากบทแปล ซึ่ง สิทธา พินิจภูวดล (2542, หน้า 166) ได้กล่าวถึงข้อดีการนำคำซ้ำมาใช้ในการแปลเอาไว้ดังนี้

1. เพื่อความไพเราะ คำสั้น ๆ และเสียงหัวนถ้ามีการซ้ำรูปจะทำให้เสียงทอดยาวอ่อนสลวย ไม่ฟังดูห้วน เช่น เคียดๆ ดิ้นปัดๆ
2. เพื่อให้ความหมายอ่อนลง เช่น พุดดี ๆ นิ่งเฉย ๆ มักจะใช้กับประโยคคำสั่งเพื่อคลายความบังคับลงให้กลายเป็นขอร้อง
3. เพื่อให้ได้คำใหม่ ๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ไม่ลอกแบบใคร คิดขึ้นเอง

167373

๑
4(8-01
๐ ๙ ๖๔ ๐

4. เพื่อแสดงว่ามีจำนวนมาก ปริมาณมาก หรือเป็นพหูพจน์ เช่น เด็ก ๆ มากินขนม การเดินเร็ว ๆ ทำให้เหนื่อยง่าย

ซุนห์อุไร ยุทธิวัจน์ (2543, หน้า 154) ได้กล่าวถึงการนำคำซ้ำมาใช้ในงานแปลวรรณกรรมสำหรับเด็กเอาไว้ว่า ผู้แปลใช้วิธีแปลแบบตีความ (communicative translation) เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นเพราะว่าได้มีการนำคำซ้ำอันเป็นลักษณะเฉพาะที่สำคัญของภาษาไทยมาใช้อย่างจำนวนมาก นอกจากนี้ยังพบว่าผู้แปลมีวิธีการเฉพาะตัวในการนำคำซ้ำมาใช้ในการแปล 6 รูปแบบ คือ

1. สร้างคำขึ้นมาใหม่หรือดัดแปลงจากคำเดิมโดยเลียนแบบเสียงธรรมชาติ เช่น แต่สันรอนเท้าคุณย่ากระทบกันดังกรีกกรีก ๆ
2. นำคำซ้ำเดิมที่ใช้กันอยู่แล้วมาใช้กับเนื้อความที่ต่างจากที่เคยใช้ปกติ เช่น มันดังอี๊ด ๆ ตามไรฟิ่นชอบกลดี
3. นำคำนามหรือกริยาวิเศษณ์ซึ่งตามปกติไม่ได้ใช้ในรูปคำซ้ำมาใช้เป็นคำซ้ำ เช่น น้ำเขียวไหลกรรกก ๆ
4. สร้างคำซ้ำโดยการดัดแปลงจากคำเดิมซึ่งมี 2 พยางค์ตัดให้เหลือ 1 พยางค์ เช่น จมูกนุ่ม ๆ ของมันหายใจฟูด ๆ
5. การสร้างคำใหม่เพื่อให้เป็นภาษาสำหรับเด็ก เช่น กระต่ายหึ่งตัวใหญ่ ๆ ก็กระโดดเหยง ๆ
6. สร้างคำจากการถ่ายเสียงคำจากภาษาอังกฤษ เช่น คุณย่าก็เดินขอยเท้าจิก ๆ

วิธีการสร้างคำใหม่ด้วยการใช้คำซ้ำนั้นว่าเป็นกลวิธีที่ผู้แปลควรศึกษาให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง เพราะจะช่วยให้เกิดความหลากหลายด้านคำศัพท์ อีกทั้งยังเป็นการถ่ายทอดภาษาออกมาได้อย่างเป็นธรรมชาติ และการสร้างคำซ้ำเพื่อใช้ในการแปลนั้นก็ไม่ใช่สิ่งที่ยากเกินกว่าที่ผู้แปลจะกระทำได้อย่างไรก็ตาม การนำคำซ้ำมาใช้ควรต้องดูความเหมาะสม เพราะถ้านำไปใช้กับบางคำที่ไม่จำเป็นหรือไม่เหมาะที่จะใช้คำซ้ำก็จะกลายเป็นการใช้คำซ้ำที่ทำให้ข้อความไม่เป็นธรรมชาติ ดูขัดหู แทนที่จะทำให้น่าอ่านขึ้น (ซุนห์อุไร ยุทธิวัจน์, 2543, หน้า 156)